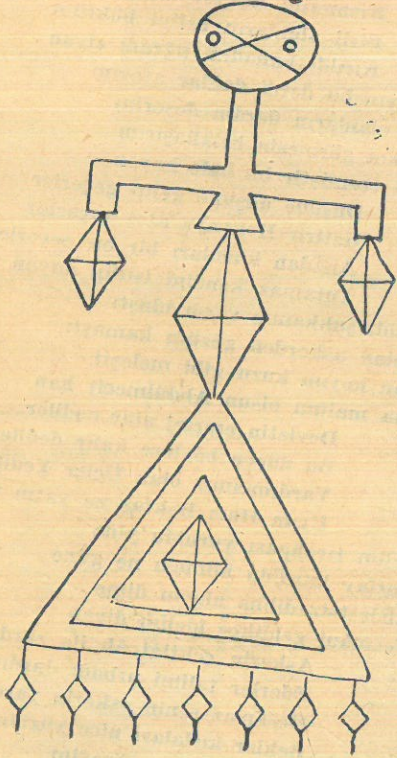

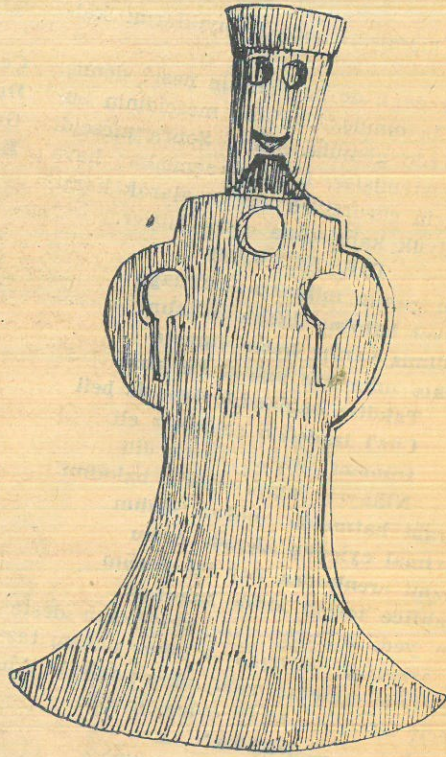
Res. 7 — Kültepe.

Res. 8 — Bakırcağı (Höyük).

Res. 9 — Nazarlık (Çubuk).

Res. — 10 Demirden Teber

Ankara Etnografya Müzesinde bir demir teber (Res. 10) insan biçimindedir. Çubukta "Kandilli" adı verilen saman çöpünden nazarlık (Res. 9) ve diğer arkeolojik eserlerle Kültepe idolini (Res. 7) ve Alaca Höyük çifte altın idolini (Res. 8) mukayese ediniz.

(Et. Müz. 819a).

33

(Devam edecek)

TÜRK FOLKLOK ARAŞTIRMALARI

İSTANBULDA ÇIKAR, AYLIK HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

Kasım 1953

İÇİNDEKİLER:

Folklor Ve Etnografya Enstitüsü İhtiyacı	İnsan HİNÇER
Hınsta Oyun Çeşitleri	Ali Rıza ÖNDER
Avsar İllerinden Üç Türkü	Veysel ARSEVEN
Suşehri Köylerinde Düğün (I)	Şükrü POLAT
Aşık Zülâli, Aşık Şenlik'in Köyünde	Mehmet GÖKALP
Kitaplar Arasında: Şakî İbrahim Destanı	Ziya GÖKALP
Türkiyede Eski Medeniyetlerin Mad. Kül. Temadisi Dr. Hamit Z. KOŞ	
Makedonya Folkloru: Kadın Kıyafetleri - Evler (XVII - Son) İ. GÖK	
Bodî Bostan Oyunu (Yağmur Duası)	Mustafa TEÇEN
Mehmet Çavuş Ağdı	Mustafa TEÇEN
Besni Halk Masalları: Keklik - Tilki İle Ayı	
Fıkra: Tilkiye Tavuk Kümesi	

Sayı: 52

T. C.

Ziraat Bankası

Tasarruf Hesapları
1993 İKRAMIYELERİ YERKÖNÜ

1.000.000 Lira

15. Ev, 4 Traktör ve

DOLGUN FABA İKRAMIYELERİ

FABRİKA KAPALILAT İÇİN 444 BÜBÜ VE AJANSLAR İKİNCİ ÖZEL

AKBANK

2000
ALTINI

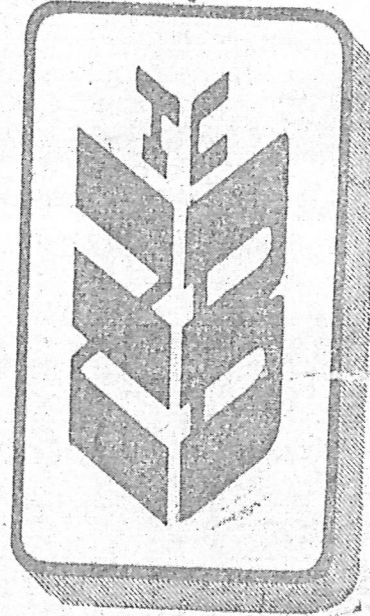

BİR İSTİKBAL DEMEKTİR

Türk Halkbilgisi Derneği'nin neşriyat organıdır.

60

tasarruflarınızı
değerlendirmek için
size
yol gösterecek ışık

HER YERDE HER ZAMAN
T.C.ZİRAAT BANKASI

61 olacaktır

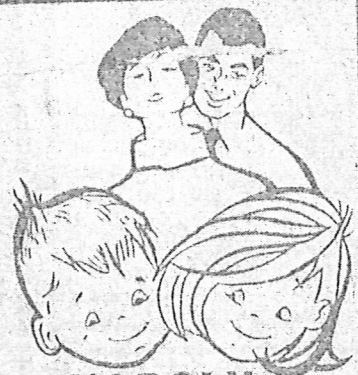

Şansınız,
Başarınız
ve istikbaliniz,
Türkiye Vakıflar
Bankasında
açtıracağınız
hesapla
Gerçekleşir.

TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI

(Bastır : - 180)

**ANADOLU
BANKASI**
SİZİN EŞİNİZİN
ÇOCUKLARINIZIN
KISACASI
MİLENİZİN BANKASIDIR

(Folklor : 131)

(Bastır : 60016)

TÜRK FOLKLO ARAŞTIRMALARI

İSTANBULDA ÇIKAR, AYLIK
HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

Kasım 1953

İÇİNDEKİLER :

Folklor Ve Etnografya Enstitüsü İhtiyacı	İhsan HİNÇEL
Himistî Oyun Çeşitleri	Ali Rıza ÖNDELİ
Avşar İllerinden Üç Türkü	Veysel ARBEVEN
Suşehri Köylerinde Dügün (I)	Şükrül FÖRÖZ
Aşık ZÜLAL, Aşık Şenlik'in Köyünde	Mehmet GÜRALP
Kitaplar Arasında: Sültan İbrahim Destanı	Ziya GÖRALP
Türkiyede Eski Medeniyetlerin Mad. Kök. Temadisi Dr. Hamit Z. KÖSE	
Makedonya Folkloru: Kadın Kıyafetleri - Bayler (XVII - Son)	E. GÜNCEL
Bodri Boston Oyunu (Yağmur Duası)	Mustafa TEFELİ
Mehmet Çavuş Ağacı	Mustafa TEFELİ
Besni Halk Masalları: Keldik - Tulu He Ayı	
Fikra: Tihalye Tavuk Kümesi	

Sayı: 52

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

817

KURULUŞU: AGUSTOS 1949
AYDA BİR DEFA İSTANBULDA ÇIKAR. HALKBİLGİSİ DERGİSİ
SAHİBİ VE YAZI İŞLERİ MÜS'UL MÜDÜRÜ: İHSAN HİNÇER

No: 52

KASIM 1953

YIL: 5; CİLT: 3

Folklor ve Etnografya Enstitüsü

Yazan: İhsan HİNÇER

Medeni memleketler, folklor ve etnografyalarını toplamaş durumdadır. Bunlara ait önce derleme, daha sonra tetkik, tasnif, tahsil ve inşa işleri olmuştur, muazzam müzeler meydana getirilmiştir. Biz ise, senelerdenberi bir Folklor Enstitüsü için gırpımp durmaktayız. Bazen bir kıpırdamaş, bir müjde gibi kulaklarımızı fısıldanmakta, fakat bunu yine derin bir sessizlik ve hüsranaş takip etmektedir.

İşin aşı tarafı, Milli Mücadeleyi takip eden yıllarda Maarif Vekâletine bağı Hars Dairesi faaliyetinde iken, bugün bu daireden dahil ortada bir eser yoktur. O zamanı Hamdullah Suphileri, Mustafa Necatileri, bu ihtiyacı dar bütçelerine rağmen duymuşlardı. Bugün, Üniversitelerimizde folklor kürsüleri yoktur. Senelerce hocasız kalan İstanbul Üniversitesi folklor kürsüsü de kaldırılmıştır. Ankaradaki yegâne Etnografya Müzesi, dar ve Türk halk kültürü eserlerini ainesinde cemelmekten uzaktır. Maddi ve mânevi folklorumuz, oysa ki, toplanmalı, medeniyet ve kültürümüzün bir aynası olarak âlemin gözleri önüne serilmelidir.

Yegâne Etnografya Müzemizi görenler, bu halkın ne eserler meydana getirdiğini imrenerek, gıpta ile, hayranlıkla parınaklarını ısıarak seyredeceklerdir. Tertip ve teşhir, müstesna bir şekilde hazırlanmıştır. Fakat, kifayetsiz bütçe, kifayetsiz mekân, Türk

folkloru için, etnografyası için, etnolojisi için, yarına devretmekle iftihar edeceğimiz kültür ve san'atımız için utancından ufalmuş gibidir.

Biz şimdi öyle bir Milli Eğitim Vekilli istiyoruz ki, edebiyat yapmasın; her dokunaklı söz karşısında hassasiyetinden gözyaşı dökmesin. Lâkin, İcra kuvvetini harekete getirerek, bütçesinde, binaları içinde ona imkânlar ve yer ayırsın. O zaman bu millet, sözden fazla işe kıymet veren, milli kültüre dört elle sarılan bu vekilin, yarın, heykelini dikcektir. Bu millet ona, milli san'at ve kültürünün, yirminci asır medeniyeti karşısında şillip süpürülmesini önlediği için kollarını açacaktır.

Bu surettedir ki, nihayet, yarıklı medeniyet ve san'atımızı bu belgeerden ve hazineden aldığımız malzeme ile kuracağız. İçtimai yaşayışımız, alle bağlarımız buradan kuvvet alacak! Hurafeyi atıp, İleri unsurlarını bulacağız. İktisatçılarımız, halkımızın İktisat anlayışına göre yarıklı ekonomimizi belki de en İleri seviyesine onların küçükle bir kalavuzluğu ile erıştırcek! Seditlerimiz, yeni ihtiyaç ve medeniyet vasıtaları ile birleşerek, en rahat İstirahat imkânlarını meydana getirmesinde rol oynayacak. Bu günden, Türk modası olarak Avrupa ve Amerikaya ufak bir ilâve veya değışiklikle ulaşan elbise ve elişlerimiz, yarın belki de en rahat giyime âlemdarlık yapacak! Halkımız arasında hâla

Mahalli Danslar:

Hınıştta Oyun Çeşitleri

Yazan: Ali Rıza ÖNDER

Anadolu'da atılan her adım, sahibine yepyeni bir ufuk açar. Semtine uğranılan her köy, perdesiz gözler önüne, gün görmemiş sahneler serer. Kimisi diz çökmüş, kimisi yan gelmiş, kimisi uzanmış hissini veren dağlar. Her gelen geçene hal dill ile şöyle seslenir: Gaziniz, görünüz, öğreniniz...

Yurdun her köşesinde bilinmedik nice gerçekler, duyulmadık ne denli güzellikler vardır. Gönlü isterdi ki her iş erbabım bulsun. Bu mümkün olmayınca işte bizler, (O) sunu bilmesek te «oyun» dan, (Ç) sini an'amasak ta çeşitlerinden dem vururuz. Çeşnisi bizden, harmanı ehlden...

Hınıştta bulunduğum 1947-1950 yılları arasında, tekağine yabancı bulunduğum, taklidini beceremediğim birkaç oyun, dikkatimi çekmişti. Anıl bir merakla bir gün Maksud u çağurdum. Yanında, kendisi gibi, kâsebanın oyun üstadlarından, barbaşlarından birisi olan berber Sabri de vardı. Halkı coşturan, yeri yerinden oynatan gu çunlarımızdan bir ikisini bize de öğretin, dedim. Buna imkân mı var? hiç olmazsa adlarını yazdırın diye ricada bulun-
dum.

O anda akılların gelerek saydıkdıkları oyun çeşitlerini defterime not ediverdim. Alfabe sırası ile sunuyorum:

1 - Aşırma, 2 - Eelen, 3 - Cepki, 4 - Dallo (Lorik), 5 - Depşotero, 6 - Hannay, 7 - Hoşblezik, 8 - Keçki (Nadem Hıçkı), 9 - Kögeri, 10 - Kutko, 11 - Laççin, 12 - Lezeli, 13 - Nari, 14 - Nargüllüm, 15 - Ninarano, 16 -

mer'l «hak ve hukuk» umuz, yarınki hukukçularımıza mesnet teşkil edecek! Halk müziginizi ele alacak olan kompozitörlerimiz, onu, bünyesinde saklı zengin ses ve malzeme ile müzik dünyasının semasına yükseltecek!

İşte, bütün bu rüyaların gerçekleşmesi, gerçeklerimizin kaybolup gitmemesi için bir «Folklor ve Etnografya Enstitüsü» kurmaya mecburuz. Bizi buna kültür ve medeniyetimiz zorluyor.

Piçigürtük, 17 - Temürağa, 18 - Yarı, 19 - Yarkušta, 20 - Zellyi, 21 - Zirava,

Bunlardan hoşblezik, lorik ve Temürağa, Erzurumda dahtı bilinen ve çok oynanan çeşitler arasındadır. Temürağa'nın ağır başlığını ve bütün Anadolu barlarına, halaylarına ve horanlarına tesir eden asilliğini burada kaydettikten sonra, on dokuzuncu numaradaki (Yarkušta) üzerinde biraz durmak isterim.

Ankara radyosunda (Bitlis'ten alınan bir oyun havası) diye adlandırılarak ara sıra çalındığını gördüğümüz «Yarkušta»nın usulü, nasıl oynandığını bilmeli.

Kabadayıcı pozlarıyla yigittlemelerimiz gurubuna giren oyunlarımız arasında, Ege'nin (Harmandıh) zeybeği, Erzurum'un (Hangerbari) oyunu ne ise Van gölü dolaylarının (Yarkušta) sı da odur. Yarkuştaya oyun da denebilir, spor da... Buna, Türk'ün boksü gözü ile bakılsa yeridir.

Karşı karşıya dizilmiş iki takım, Her takımda en az üç kişi bulunur. Avalarında üç dört adım mesafe vardır. Davul ve zurnama temposu sanki bir hücum borusudur. Önce bir taraf saldırı halinde, karşı taraf savunma durumundadır. Sonra roller değişir, Müdafaaadükiler avuçlarını açıp hasım tarafla yönelterek sağ ellerini yukarı kaldırırlar. Hamle yapan takım ise çalgının buyruğuna uyarak ve kıvrak döndüğüden hız, kesik ve gürük nâralardan kuvvet alarak, açılmış ellere, var kuvvetleriyle birer tokat aşkederler. Darbelerin hep birden inmesi ve şakırtıların davul sesleriyle birlikte uzaklardan yansımaları lâzımdır. Bu oyun, kollar yoruluncaya, nefesler tükünuncaya ve avuçlar kızarıp patlayuncaya kadar devam eder.

Yarkuştanın seyrine dalanlar, bu karşılaşmanın bir eğlence mi, yoksa gerçekten bir dövüş mü olduğunu farkedemeyecek hale gelirler.

Ordudaki tâtıtkatlarda manevrayı savaştan ayrılmayan Anadolu delikanlısının kükröyün ruhunu anlamak isteyenler, önce bir yarkušta görsünler.

Avşar ve Türkmen İllerinden:

Üç Türkü

Yazan: Veysel ARSEVEN

KALEBAŞI (Avşar Türküsü)

Pınarbaşının, Halevik köyünden 22 yaşında Ömer Yigit'ten Aralık 1951 de derlenmiştir. Köyünde öğrenmiş.

Oyun KALEBAŞI Der: Veysel Arseven Pınarbaşı-Kayseri

Ka-le da-şı dir-gen-lik a-man a-man
a-man yar Ne-hoş o-lur er-gen-lik.

Kalebaşı dirgenlik, aman aman aman yar
Ne hoş olur ergenlik, (bis)
Ergenlikte yar sevmek, aman aman aman yar
Bu da bir bezirganlık, (bis)
Çığardım Satır diye, (sempre)
Saati getir diye
Oturmuş bir kız ağlar
Nişanım kötü diye.

Barut koydum çizmeğe
Kalk gidelim gezmeğe
Benim elim aşkın
Telli uçkur çizmeğe.

Dam başında durursun
Hökka taş vurursun
Eğer göynün varısa
Arar beni bulursun.

İp attım keel geldi
Darakta ucu geldi
Ben sevdim eller aldı
Yürekto acı kaldı.

Kalede kavun yerler
Kabuğun iyge korlar
Otursak biz de yesek
Şo (şu) şonu sevmiş derler
Şo şonu almış derler....

GELİN TÜRKÜSÜ (Avşar Türküsü)

Sarız'ın, İncedere köyünden 932 doğumlu Ahmet Çelik'ten, Ocak 1952 yılında derlenmiştir.

Avşar güzelleri, ötedenberi, Türk halk edebiyatında müstesna bir yer tutar. Uzun boyları, mütenasip endamları, kömür gözleriyle, saz şairlerine bir çok güzel mısralar ilham etmişlerdir. Avşarlar, şakacı ve neşeli tabiatlı, hovarda insanlardır. Kadınları erkeklerden sakınmaz. Böyle bir sosyal yaşayışın, günlük olayları aşarak, giyim kuşam ile birlikte türkülerine, edebiyatlarına, âdet ve inanışlarına da sırayet edip büyük tesirler göstermesi gayet tabiidir.

Avşarlar, umumiyetle hür düşünceli ve müsamahakâr insanlardır. Sofu değildirlir. Mantık ve menfaatleri, hislerinden daha ziyade rol oynar hayatlarında. Avşar delikanlısı, sembolik tâbirlerle başvurmadan, gayet realist ifadelerle sevgilisine olan aşkını izhar eder. Tıpkı çaptım Karacaoğlan gibi:

Şurda bir öpüş ver de
Desinler cömert gelin

Der, sevgide de hayatın yaşayan ve canlı tarafını görürler. Gelin:

Koş yığıldın mülkü

dür onlarca, Bundan ötürü yeni evlenmiş taze:

Gel koynuma gir gelin

diye hitap etmekten çekinmezler. Barutu çizmesinde olunca, yarını de gezmeğe razı edince, onun kulağına yavaşça:

Benim elim aşkın
Telli uçkur çizmeğe

diye fısıldamaktan gururlanırlar.

Türkülerdeki melodik örgüye gollince; usul bakımından hemen hemen hepsi de basit öğüdedirler. Bir çoğu aynı zamanda oyun havasıdır. Aşağıda notasını da tespit ettiğimiz «KALEBAŞI», oyun halinde söylenen şarkılardan biridir. Bu şarkının ayrıca bir özelliği var ki, o da, ikinci ve üçüncü ölçülerinin kromatik yürüyüşlü oluşudur. Son ölçüde ise, bir Si bemol alterasyonu ile majör üçüncü derece tonuna modülasyon yapar. Ancak aynı türkü başka bir tarafından üstteki melodi şekliyle de okunduğundan, kromatik yürüyüşlü olan ik ölçüyü ihtiyatla karşılamalı.

GELİN TÜRKÜSÜ Der: V. Arseven
Sarız-Kayseri

Moderato

Bir evde de bir gelin gel koy-nu-ma
Gir ge-lin E-lin-de-ki ba-de-yi
dol-dur dol-dur ver gel-lin a-man ge-lin
ne di-yon? Söy-ll-yon^{Söy} le-mi-yon?
Ben derdimden ü-lü-ym As-ker ol-dum
gi-di-yon Da-ha ba-na ne di-yon?

Bir evde de bir gelin
Gel koynuma gir gelin
Elindeki badeyi
Doldur doldur ver gelin
Aman gelin ne diyon?
Söyliyorum, söylemiyorum
Ben derdimden öliyorum
Asker oldum gidiyorum (Kavustak)
Daha bana ne diyon?

Bir evde üç gelin
Ananın ilk gelin
Sallanır suya gider
Koc yiğit mülkü gelin
Aman gelin ne diyon?
Bir evde de üç gelin
Gel kapıdan geç gelin
Elindeki badeyi
Doldur doldur üç gelin
Aman gelin ne diyon?

Bir evde de dört gelin
Al yanağın ört gelin
Şurda bir öpüş ver de
Destinler cömert gelin
Aman gelin ne diyon?
Bir evde de beş gelin
Birbirine ös gelin
Elindeki badeyi
Doldur doldur ver gelin
Aman gelin ne diyon?

Üçüncü türkünün menşei hakkında kat'i bir şey söyemek mümkün değil. Türkmen ve Avarlar arasında söylenmekle beraber, bu-

nun Çukurova bölgesi Türkmenlerine ait olma-
st pek muhtemel.

İlklî aşiretinin reisi Ahmet Beyin, padi-
şahın fermanı ile zindana gönderilmesi üze-
rine, ayrılırken sevgilisine söylediği rivayet
edilen bu türkü, Pınarbaşı ve civarında «EL-
BEYLİOĞLU TÜRKÜSÜ» diye tanınır. Nota-
sını tespit etmek mümkün olmamıştır.

ELBEYLİOĞLU TÜRKÜSÜ

(Türkmen)

Pınarbaşında, 30 yaşında Nihat
Altıntaş'tan Kasım 1951 de der-
lenmiştir.

Padişah'tan emir geldi neyleyim?
Oturup ta derli derli söyleyim
Taze gelin kime emanet edeyim?
Ben gidiyom kömür gözüm kal kalan,
Gider oldum, el başına derli
Gittim diye yar boynuma sarıdı
Bize kısmet yad eller verildi
Ağlama sevdiğim ben gider oldum,
Gene gönlü kuşu kalktı havaya
Kıvrılı kandım, düğüm ovaya
Derdim yüklettim üç beş deveye
Acıp hangi yana gider yolunuz?
Gene gönlü kuşu kalktı havada döner
Aşkın ateşyle elçerim yanar
Gözlerin sevdiğim eskisin sanar
Emir haktan ayrı düştü yolunuz.

Yağmur yağar ısılasır saylağa
Elin gömüştü mozulasır daylağa
Taze gelin koş yığıldın yaylağa
Ben gidiyom kömür gözüm kal kalan,
Yosun tutmuş pınarları akıyıyor
Mor menekşe dize çıkmış kokmuyor
Elin lazi hiç yüzüne bakmıyor
Ben gidiyom kömür gözüm kal kalan.

Kitaplar Arasında:

ŞAKİ İBRAHİM DESTANI (DIYARİBEKİR DESTANI)

Ziya Gökalpın 1908 de basılan ve he-
men hiç bir kütüphanede bir nüshasına
rastlanılamayan bu isimdeki destan fay-
dalı bir önsöz ve notlarla Nuruosmaniye
Caddesi İstanbul Matbaası yayını olarak
negredilmiştir.

24 sayfa, 50 kuruştur. Başlıca kitap-
larla, yayını yerinde satılmaktadır. Tav-
siye ederiz.

Adet ve An'aneler Göre:

Suşehri Köylerinde Düğün

Yazan: Şükrü POLAT

S Ö Z A L M A

İkinci düğün heyeti de döndükten sonra
mahallenin sözü geçen büyüklerinden müte-
şekkil üçüncü bir düğün heyeti kız evine gön-
derilir. Bu düğün heyeti de mecliste hoş beş-
ten sonra meramların kızın babasına şu şe-
kilde anlatılır: İlk defa söze erkek velisi
başlar.

— Allahın emri, Peygamberin kavli üze-
rine; kızınız Haticeyi oğlumuz Niyaziye al-
mak için dileğimizin kabulünü istiyoruz.

— Eğer Allah ikisinin de ahlarını yaz-
mışsa soyumuzun bu töresinden asla ayrıl-
mayız.

— Öyle ise Cenabı Hak düğünümüzü kabul
eyliye.

Bu konuşmadan sonra her iki taraf ta
amin diyerek düğünlerini kutlarlar. Bu söz
kesmelerini daha çok kuvvetleştirmek için
meclistekilerin hepsi birden hazırlanmış olan
yemeği afiyetle yerler.

Yakın köylerimizde olduğu gibi bizim
köyde de evlendirilen erkek tarafından (baş-
lık) denen bir miktar para kız tarafına ve-
rilir. Bu paranın miktarı: 250 liradan 1000
liraya kadar değişir. Erkek tarafı bu belli
miktaradaki parayı vermediği müddetçe kız
tarafından kafi bir söz alamaz. Erkek tara-
fından verilen bu para kızın çeşitli ihtiyaçla-
rına harcanır.

N İ Ş A N

Söz kesme ve başlık işi bittikten sonra,
ne zaman nişan ve düğün yapılacağı karar-
laştırılır. Bu belli günde köy halkını nişan
merasimine davet ederler. Nişan merasimine
iştirak edecek kimseler sabahleyin erkek evi-
ne toplanarak hep birlikte kız evine hareket
ederler. Giderken kız evine götürülen hediye-
ler önden giden iki şahısa verilir. Yollarda
çalgı çalmak ta bir âdetten sayılır. Kız evi-
ne varan bu heyet hususi bir şekilde karşıla-
nırlar. Hazırlanmış olan bir odaya oturtu-
lur. Çeşitli sohbetler yapıldıktan sonra nişan
için getirilen hediyeler meclistekilerin gözü
önüne açılarak bir kâğıda yazılır. Ziyet eş-
yaları (altın yüzük, bilezik, bel kemeri, ge-
linlik gibi) kız annesine yollanır.

Aldı Çoban:

Satabılmaz marifet var dürlü hünere
Ürüzger ters döner yelkenin iner
Yanan sandamına yel vurur söner
Bilmem aşık ni yandadır Suhara.

Aldı Zülâli:

Çoban sen bakmazsın feryade, dâda
Zülâli lorklardan ıgnıdır bâda
Pirlere sayesinde yenilmem yada
Söyle çoban ni yandadır Suhara?

Aldı Çoban:

Çoban yaylâğına koyun götürür
Zihalin zâya verir, akha yilfirir
Pirlere başına kara getirir
Doğru gelsen bu yandadır Suhara.

Deyip kesince, Zülâli sazını kılıfına ko-
yup düşündü: "Çobanı böyle olan memleke-
tin aşığı kimbilir nasıl usta olur?.." Sonra
çobandan ayrılıp, yolda sazını Sabadur köyü-
ne emanet bıraktı ve aşık Şenlik'in köyü Su-
hara'ya vardı. Vardı ki bir düğün yapıyor-
lar. Şenlik geçmiş sedir başına ağalara, bey-
lere söyleyip dinletiyor. Zülâli kendini tanı-
madı ve düşündü; karar verdi: "Haram olsun
bir daha ben bu kazaya gelirim. Benden us-
taları varmış."

Suharadan Sabadur'a döndü, sazını alıp
Posof'un yolunu tuttu. Evine gitti, dedesinin
elini tuttu ve öpüp ağladı. Zülâli'nin gözünün
yaşı dedesinin elini ıslatmıştı. Dedesi:

— Oğul Zülâli, sen gittin gideli kırplık
kırpiğe vurup uyumadım. Gettin mi Suhara'
ya?>

— Hay, hay dede, gittim...>

— Gördün mü Şenlik'i?>

— Güzel gördüm, dede...>

— Hele anlat...>

— Eğlen dede, sazın deyip anladedim.
Zülâli omuzundan sazı eline aldı, bakalım
dedesine ne söyleyecek!

Aldı Zülâli:

TÜRK DİLİ
TÜRK SANATI
HİSAR
KÖY POSTASI
İNKILAP GENÇLİĞİ

Dergilerini okuyunuz

Tarlı bin liğ yüzün on dört senede
Vardım diyarı gurbete dedemcan.
Felek bir gün eyyamına getirdi
Çaldırdadır ser Suhara dedemcan.

Vardım Suhara'ya azmi kaberi
Dört yanı müzeyyen, resim şekeri
Bir ejderha gördüm zahni zeherli
Vurdu yüreğime yara dedemcan.

Çünkü yaralandım bağrım da pişti
Başladı solbete aklım da şaşı
Ele bildim derya, ummandır coştı
Tarif kaldım bu hünere dedemcan.

Ele hünere olmaz hünkâr beğinde
Açıp bayrağını sancak önünde
Beş yıl peçe gördüm Eteççeğinde (8)
Mansurum çektiler dâra dedemcan

Dara ki çektiler hallme baktım
O nice mühürdü kaddim yaktım
Olanca metaim harice çıktım
Geyindim eğılime kara dedemcan.

Kara ki geyindim düştüm amana
Keşke gede idim Hhade, Yemene
Bir serçe neylesin mürgel zamana
Yel dokunmuş şem' fenere dedemcan

Aldı fenereim böyle yanarım
Gettiğime pişman oldum ağlarım
Kendi vatanımda öksüz sanarım
Olmadı kimseden çare dedemcan

Çare ki olmadı derdlme Billah
Böyle aşıklara etmez eyvallah
Zülâli'ya imdad eyledi Allah
Düşürmedi imtihana dedemcan.

Deyip melûl, mahzun sazını duvara astı, bir
daha köyden çıkmamağa karar verdi.

- (1) Şenlik hakkında bakınız: Taşdemiroğlu Enver; Tanrıdağ mee. (Çaldırık aşık Şenlik, Çilt: 1, Nu: 16, 21 Ağust, 1912 ve Sa-yi: 17, 28 Ağust, 1912.)
- (2) Celik (Kızıoğlu) M. Fahrettin, Tanrıdağ mee. (Büyük halk şairlerimizden Çaldırık aşık Şenlik.-a) C: 1, Temm, 912, sy: 9, b) Nu: 11, 7 Temm, 912, c) Sy: 5, 31 Temm, 1912.)
- (3) Eteççek: Çaldırık taraflarında bir semtin adı.

Araştırmalar:

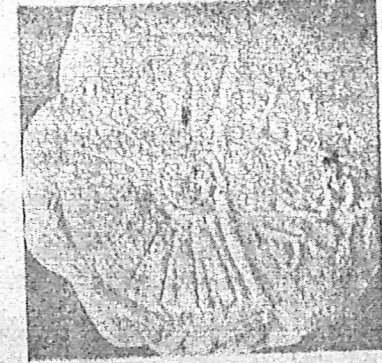
Türkiyede Eski Medeniyetlerin Maddî Kültürde Temadisi

— III —

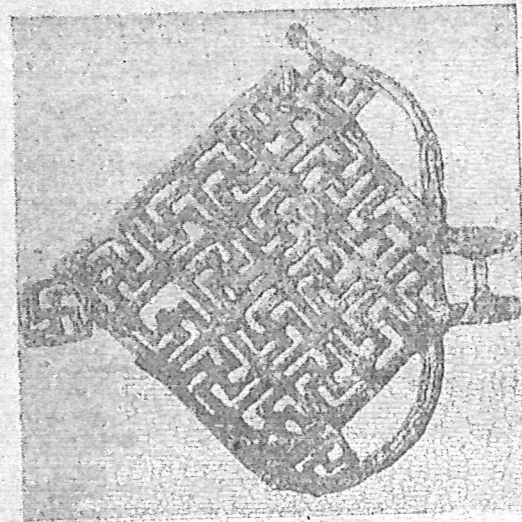
Dr. Hamit Z. KOŞAY

Res. 19 — Hitt çakında ve kemik eserinde çengelli hac

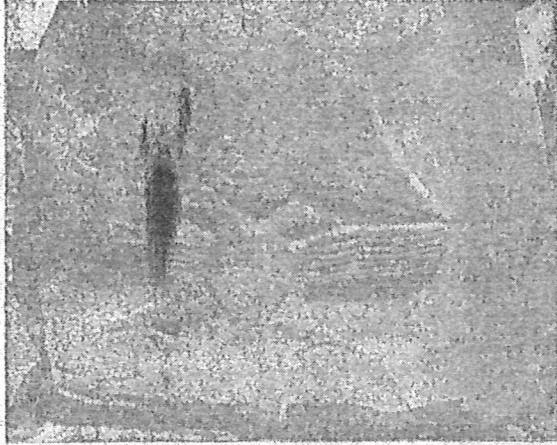

Res. 20 — Kızıl mezarlığında bulunan Osmanlı devri mezar taşında "Sema" çengelli hac.

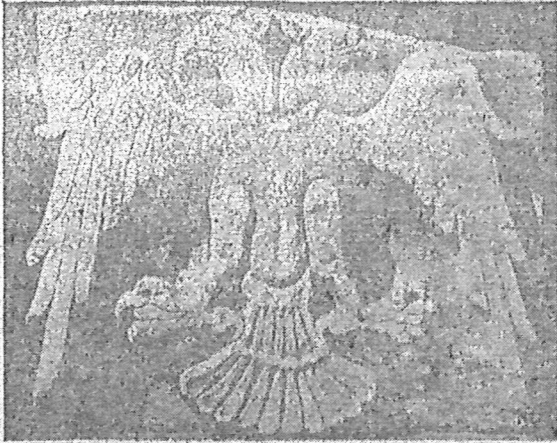

Res. 15 — Alaca Hüyük Eski bronz çağı günes burcunda çengelli hac.

73

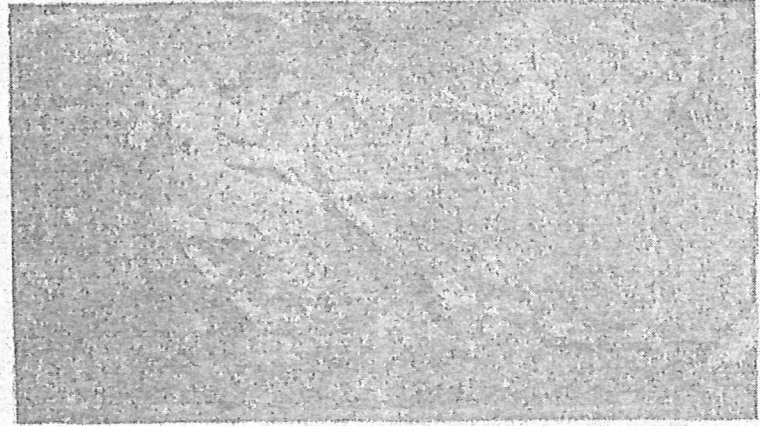

Res. 21 — Alaca Höyük'de Hitit arması (çift başlı kartal v.s.).

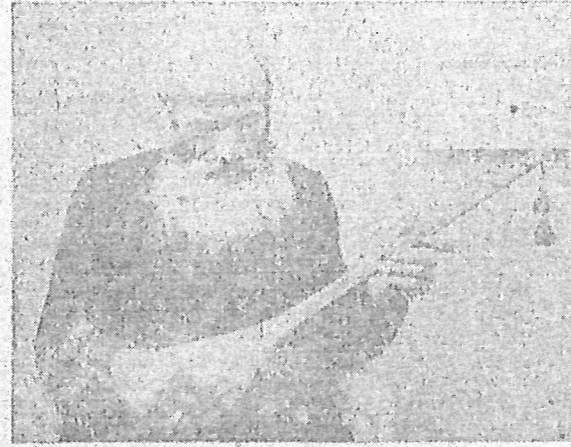

Res. 22 — Selçuk (Konya, İçkale) Çift başlı kartal Selçuklara da müteberdir.

74

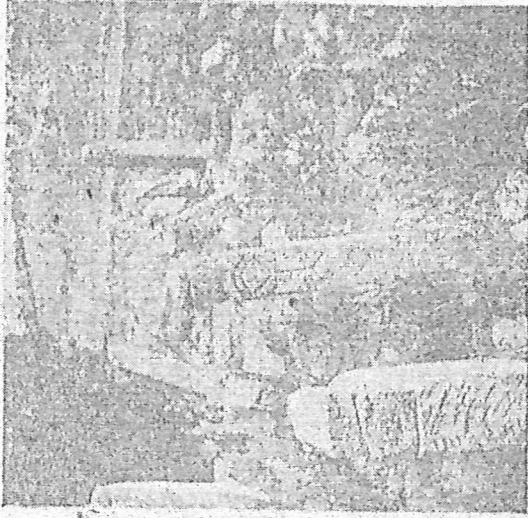

Res. 23 — Cerahîus (Kargamış) Rabartmalarında sazlı ziyafet.

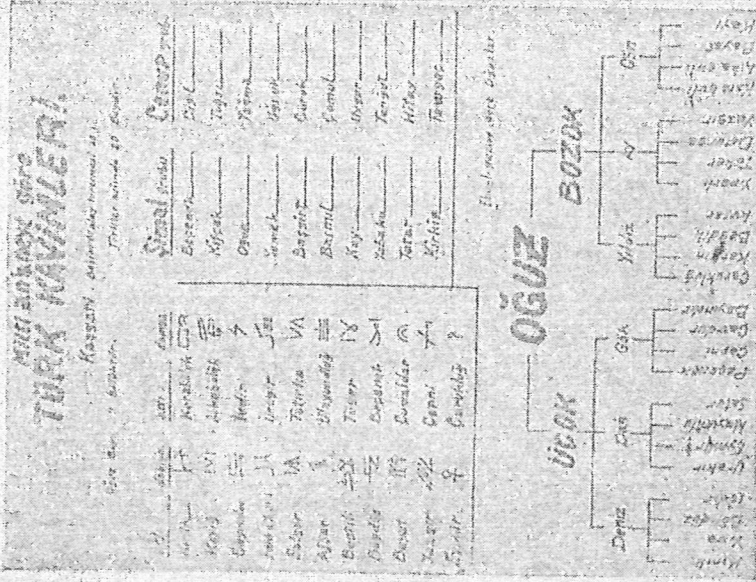
Res. 24 — Alaca Höyüsünde Mustafa Çelebi köyünde saz çalan kişi. Her iki devirde sazın şekli benzerliği dikkate şyanır.

75

Res. 26 — Eymir köyü mezarlığında Eymir damgası (A. B. Yağından).

ORTTU

Res. — 25 Divan-ı Lügat-ü Türkçe Eymir özü boyu damgası. Şekilleri mukayese ediniz.

XIX. Yüzyılda

Makedonya Yürük Folkloru

KADIN KIYAFETLERİ — EVLERİ VE YAPILIŞLARI — SON

— XVII —

Yazan: İbrahim GÖKÇEN
Manisa Lisesi Tarih Öğretmeni

KADINLARIN KIYAFETİ ÖZELLİKLERİ GÖSTERİRDİ

Kadın, son zamanlarda tesettüre pek riayet ederdi. Fakat bu tesettür karşatla değildi. Kenarları püsküllü, yüzden ince dokunmuş geniş bir örtü kadının başından ta topuklarına kadar örterdi. Bu örtünün en dikkate şayan tarafı, renginin mutlaka sarı oluşu idi. (1)

(1) Mayadağ, Karasınan kadınlarının, tesettür vastalarında sarı rengi seçmiş olmaları, onların Yürükükleri dolayısıyla, bazı mühim meseleleri hatıra getiriyor. Sarı bürgü ile Türklerin umumî adet ve ananeleri arasındaki münasebeti izaha yaradığı için buraya onlardan bazılarıı kaydetmek isterim: (Sarı kefli aşiretlerinin Batı Anadolu'da ve Toroslarda buldukları maldır. Türk Yurdu, Sayı 21, Cilt 4, S. 482) Kaz dağı çemup malleleri üzerindeki ormanlarda yaşayan Tahtaclar (Türkmen) arasında yaşayan (Sarıkoz) efsanesi vardır. Bütün Batı Anadolu'daki Türkmenler Kaz dağında bulunan (Sarıkoz Tepesi) ni mukaddes tanırlar, Tahtaclardan nefes evlâdi olan her fert mutlaka yedi yılda bir kere (Sarıkoz) da baş okutmağa mecburdur. Sarıkoz Tepesini ziyaret zamanı 23 Ağustosun 11 Eylülüne kadardır. Tahtaclar, bu zamanda oraya gönderiler. Sarıkozun mabedi, bir çam ormanının yanında bir yığın taş ve bunların vücutta getirdikleri mağaramsı bir izmeden ibarettir. Bunun etrafına muayyen zamanda cadılar kurular, Kurbanlar kesilir, Goceleri Ayınlar yapılır. Bu Ayınlar kadimî erkekli ve iğküllü, işte bu Sarıkoz, Hazretli Ali ve Fatma'nın hayatlarına karıştırmış bir efsanenin kahramanıdır, (Türk Yurdu, Sayı 24, S. 484)

Aynı yazılardan Sarıkoz efsanesinin Anadolu'nun bir çok yerlerinde (Balıkesir, Alaşehir, Seyyitgazi, Kırkağaç) izlerine tesadüf edildiğini, Hamada isimlilerle Recebin 14 ünde doğan ve remallî Sarıkoz olması meşhûr bulunan bir kıza taahhüt ettiklerini öğreniyoruz.

Velhasıl, Sarı rengin Türkmen âdetleri arasında mühim bir mevki olduğunu düşününce, Mayadağ, Karasınan, Alçak köyleri havalisi Yürüklerinin

Bu sarı örtüye (Bürgü - pürgü) derlerdi. Henüz erkekten kaçmıyan, çocuk denecek yaşta olan kızların bürgülleri kırmızı renkte ve daha küçük olurdu. Bürgüllerin sarı rengine gelince, bu kızlık çiçeği ile portakal sarısı arasında değişmekteydi. Bürgünün altında eskiden üç etek entariler bulunurdu. Sonradan yavaş yavaş bunlar kalkmış, âdetâ ebliseler giyilmeğe başlanmıştı. Üç etekler zamanında kadınlar (Kuntuş) denilen sıkma yelekler giyerlerdi. Bu yeleklerin diğer bir cinsine de (İlibade) denirdi. Dügünlerde kadınların başlarına giydikleri top sırma püsküllü, üstü altında dört fesleri pek meşhurdur. Bu fesin altına temas ettiği kenarına boydan boya bir veya iki altın dizesi dikilirdi. Bu şeridin adı (Sakandırık) t. Fese merbut olup kulak üzerinden omuzlara doğru sarkan incili, altın zincirden süsler de (Perşan) derlerdi. Kadınlar eskiden ebliseleri üstüne «zabın» denilen yün palto da giyerlerdi. Kadınlar küpelerine (Mengiş), bileziklerine (Kolbağı) derlerdi. Dügün ve bayramlarda genç kadınlar, bellerine altın kemer bağlarlardı. Eski tarza telebbüsü ifade eden komik bir şarkının güftesini aşağıya naklediyorum:

Çorba Eminin işleme dibası

İşleme dibanın altında kabak memesi

Kabak memeyi çıktırım gülmüş düğmesi

.....

.....

.....

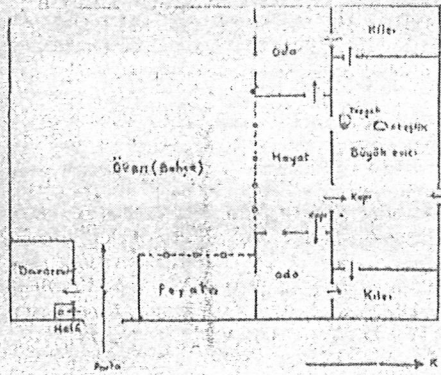
Akayım dli Çorba Eminu sade süt duru
Almaz sent Geyik Muto sade dördürü.
Bu şarkıda akayım - beyazım demektir.
Diye kelimesi de sadece (di i) yanlı (i) si uzatılan bir hece şeklinde konuşulurdu. Geyik Muto, bir adam ismidir. Dürdürü kelimesi de dördürük mastarından geniş zaman fiildir.

sarı rengi seçmelerini aynı menşeden gelmiş bir gürenek diye kabul etmek lâzımı geliyor. Türk medeniyetinde renklerin cihet ve Taarı anlamları olarak kullanıldığını Ziya Gökalp'ın Türk Medeniyeti Tarihi'nde görmek mümkündür.

Kadınlar, önlerine yünden dokunan ve adına «Sargı» denilen bir önlük takarlardı. Bu önlüğün dokunuşu gençler için kırmızı - beyaz, yaşlılar için ise kırmızı - siyah alacalı olurdu.

EYLER, YAPILIŞLARI

Bu havaî Yürükleri, kendilerine mahsus bir ey sistemine mülkiydiler. Bu hususiyet şu noktalarda göze çarpardı. Evin esas kısmını (Büyük eviç) denilen ve Batıdan Doğuya doğru uzunlamasına dikdörtgen teşkil eden parça teşkil ederdi. Bu kısmın sağ ve solunda kiler bulunurdu. Eviçin Güney tarafında ise

Ev planı

gene uzunlamasına hayat denilen kısım vardı. Hayatın bahçeye bakan ön tarafının çatısı ağaç sultanlarla tutturulmuştu. Gene bu hayatın sağ ve solunda, kilerin ön tarafına gelmek üzere bazan sağlı sollu iki oda bulunurdu. Bahçenin bir tarafında hayata benzer daha küçük mikeyasta bir salon vardı ki, buraya hayvan yemi konurdu. Bahçe kapısının yanında hayvan damı bulunur, buna Davarevi denirdi. Büyük eviçin Şimale doğru olan duvarında pencere bulunmaz, ancak bu taraftan küçük bir kapı ile bahçe veya sokağa çıkılırdı. Buna (Evardı kapı) denirdi.

Büyük eviçin tam ortasında (Ateşlik) denilen bir yer vardı. Odun koymak için bu ateşliğin bir tarafında tümseklik bulunurdu. Bunun tam üst hizasında ve damda (Baca) dedikleri bir delik vardı. Bu deliğin üstüne yağmur girmemesi için ayrıca küçüklek bir

dam yapılırdı. Bu delik insana çadırların hava menfezlerini hatırlatırdı. Esasen büyük Eviç, uzunlamasına çadırlardan müphem olarak yapılmışa benziyordu. Yukarıda bahsi geçen ocak veya ateşlik halinin nazarında bir nevi kutşyet taşırdı (2). Meselâ: Üstünden atlamak, tükürmek gibi lâuball hareketler günah sayılırdı. Bu hareketleri yapmanın çarpılacağına inanılırdı. Eskiden Orta - Asyada bazı Türk kabileleri ateşli çadırın ortasında yakarlardı, Duman da tepedeki hususî menfezlerden çıkardı. İşte Orta - Asyadaki Türk çadırlarının yaşadığı hatırasını bu Yürük eyerinde bulmak mümkündür.

Büyük Eviçin karşılıklı yan odaları iri batı vardı. Birer küçük kapı ile odalara geçilebilirdi. Gene bu Eviçin hayata açılan iki kanatlı bir kapısı bulunurdu. Bundan başka bu kapının ekseriya Batı yönünde dar, küçük, pencere maksadıyla yapılmış diğer bir kapı bulunurdu. Bu kapının yanına dokuma tezgâhi kurulu, bir de çukur açılırdı. İhtimal ki bu kapı ısk almak gayesiyle yapılmış, aynı zamanda yaz günleri serinlik temini düşünülmiştir. Nitekim büyük eviçin bahçeye veya sokağa bakan diğer yegâne kapısı da yaz günleri serinlemek için açılmıştır.

Yürükler, gerek hayat zeminini ve gerek büyük evin tabanını toprakla sıvarlar ve bu toprak tabakasını yassı ve parlak çakmak taşı ile cilatlandırılırdı. Bu hal bir çeşit asfalt veya linoleum zemini hatırlatırdı. Bu işe (sürtmek) derler ve kadınlar tarafından yapılırdı. (BİTTİ)

(2) "Pedersahî allede, allenin cediti bir mâbuttu. Bu mâbudun yeri evin ocağıdır." "Çadırın ortasında ocak vardır. Ocak Türklere saygı hürmet bir yerdir. Bu mukaddes yere tükürmek veya üzerinden atlamak günahdır." Türk Dünyası. Hüseyin Namık Orkun, S. 119.

ABONELERİMİZE

Dergimiz, 49 cu sayı ile 5 ci neşriyat yılına ve 3 cü cildine başlamıştır. Yıllık abone olan okuyucularımızın abone bedellerini adresimize lütfetmelerini rica ederiz.

ADRES: Yeşildirek, Sultanmektebi Sokak No. 17, İstanbul.

Yağmur Duaları:

Bodi Bostan Oyunu

Yazan: Mustafa UZ

Bodi bostan oyunu, Kadırlı'nın Harkaçlığı köyünde, çocukların oynadığı bir oyundur. Bodi bostan oyunu yaz aylarında oynanır. Sebep şudur: Güya oyun oynandığı zaman yağmur yağarmış.

Bu oyun şöyle oynanır:

Havaların kurak gittiği aylarda, çocuklar sabahtan sözleşirler. Bir ağaçtan mamul kepeğin, baş tarafına yakın yere, paralel 50 cm. uzunluğunda sırt bağlanır. Aynı zamanda, kepeğin baş kısmına bir tül bağlayıp geriye kalan kısmına biraz bezle iyice sarılır. Kepeği bir yapma bebek haline alır.

Akşam olduğu zaman, köyde bulunan çocukların hepsi toplanır. Herkes evlerinden, heybe, torba getirirler. Böylece köyün bir tarafından başlar. Hep bir ağızdan şu sözleri söyleyerek ev ev gezerler.

«Bodi bodi bostan bodi
«Anam babam neden doğdu
«Bir kasıcaak sudan doğdu
«Verin bodlinin hakdanı

«Kırk gün yağmur elli gün çamur
«Ver, Allah bir yağmur ver.

«Tuz verenin oğlu
«Yağ verenin kızı olur.»

Her eve varmalarında ev sahibi, çocukların haberi olmadan üzerlerine su serper. Ayrıca, bebeğe benzeyen kepeğe gelin derler. Geline de, bir miktar su dökerler. Daha sonra çocuklara, tuz, bulgur, yağ, un verirler.

Böylece çocuklar bütün köyü gezip muayyen bir yerde toplanırlar. Toplandıkları yere ateş yakıp benzeyen yerlerini kuruturlar. Daha sonra topladıkları nebat ve yiyeceklerle ekmeke yapıp yemek pişirirler ve hepsi toplanıp yerler. Pişirilen yemekler, bitmezse, paylaşılıp dağılırlar.

Bodi bostan oyunu 1951 yılına kadar oynanırdı, fakat şimdi tergenmiş vaziyettedir.

Ağtlar:

Mehmet Çavuş Ağdı

Derliyen: Mustafa TECİRLİOĞLU

1929 yılında Kadırlı'nın Sarıböğsek köyünden Mehmet Çavuş, Meherli köyünden, Mülî Hacı'nın oğlu kasap Abdullah bir hırızlık yüzünden vurur. Halbuki Mehmet Çavuş suçsuzdur.

Aşağıdaki ağıt: Mehmet Çavuş'un yakın dostlarından Ömer Kılıç tarafından yakılmıştır.

A Ğ İ T

Çavuş emmi çavuş emmi
Guluncu döşünden emmi
Çavuş emmimi vurmuşlar
Yatırılmışlar ala gannı

Düşümde gördüm düşümde
Gursun değmiş sol başında
Çavuş emmimi vurmuşlar
Şö derentü üst başında

Çan gurtaran'ın deresi
Gannın dolmuş arası
Çavuş emmimi vurmuşlar
Solunda gursun yarısı

Gıznun da adı Tellî
Ben de goştam yellî yellî
Çavuş emmimi vurmuşlar
Guekladım alı gannı

Elkinneri biçliyor
Deneleri seçliyor
Kag gedelim çavuş emmim
El toplandı göçliyor

Yatlanızın yolu daş
Ben ağların gözlü yaşlı
Ne yatyon çavuş emmim
İle avradın ala yaşlı

Ömer senden habar aldı
Yatınayak bura geldi
Çavuş emmimi vurmuşlar
Gül Yusuf süyleli duydum

Keklik ve Tilki ile Ayı Masalı

KEKLİK MASALI

(Anlatanın adı ve soyadı: Ahmet Usta; nereli olduğu: Besni'li, nerede anlattığı: Besni'nin Yusta mahallesinde, yaşı: 20.)

Vakti zamanında bir keklük varmış. Bu keklük: bir haype mercimek bulmuş, gözüne sürmüştü; gözü sürmelennmiş. Elini ayağını duvar deliklerine dokmuş, eli kınalanmış. Kayadan atlamış, atlı, mızraklı olmuş. Bu keklük yolda giderken bir başka keklüğe rastgelmiş. O keklük de buna:

— Ooo!... Arkadaş, nasıl oldun da böyle kınalandın, sürmelendin? diye sormuş.

— Mercimek buldum gözümle sürdüm, gözüm sürmelendi. Elini, kaçıını duvar deliklerine soktum, elini, ayağımı kınalandı. Kayadan atladım, atlı, mızraklı oldum, demiş.

— Arkadaş, eyleyse gider ben de yaparım, demiş. Mercimek bulmuş, gözüne sürmüştü, gözü kör olmuş. Elini, kaçıını duvar deliklerine sokmuş, elini, ayağımı yılan sokmuş. Kayadan atlamış, ayağımı çekerken bir karıncanın belini yaralamış. Kozu düşüp karıncanın beline yapıştırmışlar, belinde koz açacı bitmiş. Bu koz ağacını budamışlar, karıncanın belli tarla olmuş. Bu tarlaya karpuz eçmişler, karpuz

Bir Fıkra:

Tilkiye Tavuk kümesi

(Taşköprütün Kabalar Köyünden Satılmış Kabakçoğlundan derlenmiştir.)

Derleyen: Muzaffer BATUR

Köylüler, yeniden evlerini yapmışlar, tavuk kümesi yapılacak münasip yer bulamamışlar. Oradan bir tilki geçiyormuş, tilkiye danışmışlar.

Köylüler:

— Biz tavuk kümesini, köyden bir saat dışarıya yapacağız sen ne dersin?

Tilki de güvencinden (sevincinden):

— Size bir cevap veremeyeceğim demiş.

Derliyen: Salih SAN

bitmiş. Karpuzu hangi bıçağı vurmuşlarsa kesememişler. «Hangi bıçak keser» diye düşünmüşler, bir karının büyük bıçağı varmış, o akıllarına gelmiş, onu getirerek karpuzu kesmeğe çalışmışlar, bıçak karpuzun içine gömülmüş; bıçağı tutan hizmetçi de birlikte karpuzun içine girmiş. Karpuzun içinde bir kazan, kazanın içinde kırk kalayı görmüşler. Buna:

— Sen neye geldin? demişler. Hizmetçi:

— Benim bıçağım kayboldu, aramağa geldim, demiş. Buna:

— Haydi ulan, biz daha Padışahın atıyla, devosini bulamadık, sen nasıl bıçağı eyle çabuk bulacaksın? demişler. Beylece orada gelenler çöğalmış; karpuzun içinde bir memleket kurulmuş. Karpuz o kadar ki büyümüş.

Bir keklüğün yaptığı şeyi diğeri aynen yapmış tersi olmuş.

Dünya bu, aynı iş birine eyilik, birine de kötülük getirir.

TILKI MASALI

(Anlatanın adı ve soyadı: Mustafa Yüksel; nereli olduğu: Besni'nin Şambayat mahallesi; nerede anlattığı: Şambayat'ta; yaşı: 14, NOT: Yaşlı bir köylüden dinlenmiş.)

Vakti zamanında bir tilki dolaşırken bir ayının beygir ölüsü yediğine raslamış.

— Ayı arkadaş, sen bu beygiri nasıl tutuyorsun? diye sormuş. Ayı da:

— Gel sana öğreteyim, demiş. Bir beygir yatarken gidersin, kuyruğunu kuyruğuna bağlarsın, keskin dişlerini bacağına saplarsın ve beylece tutarsın, demiş. Tilki gitmiş; bir beygiri kuyruğunu kuyruğuna bağlamış. Beygir sıçramış ve kaçmış. Kaçarken ormanda karpuzlarına bir tavşan çıkmış.

— Ne o tilki arkadaş,

— Hiç ne olacak at gezintisi yapıyoruz, demiş. Halbuki tilki ölüm derecesine düşmüştü. Nasılsa kuyruğu çözülmüş ve kurtulmuş.

Bir daha el sözüne uyup iş yapmayacağına tövbe etmiş.

SÖZLÜK: Haype - tane. Rastgelmiş - rastlamış. Eyleyse - öyle ise. Beylece - böylece. Çözülmüş - çözülmüş.

Okuyucularımıza

Dergimizin birinci ve ikinci ciltleri 750'er kuruştan satışı çıkarılmıştır.

Arzu edenlere 15 lira mukabilinde tediyeyle gönderilir. Ayrıca alt kapaklarımız da hazırlanmıştır. Cilt kapaklarımız 2 liradır.

Dergimizin bütün sayıları idarehanemizde mevcuttur. Pul ve havale mukabilinde arzu olunan adreslere gönderilir.

Adres: Yeşildirek, Sultanmektebi Sok. No. 17 İstanbul

DERGİMİZİN SATIŞ YERLERİ:

Ankara'da: Berkalp Kitabevi ile Ulus meydanında Koç Tiyatrohanesi önündeki gazeteler bayii Yakup Karabaş.

İzmir'de: Tilkiçekte Cerrahoğlu Kitabevi.

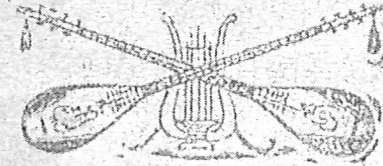
Konya'da: Yeni Kitabevi.

İstanbul'da: Beyoğlunda Saray, Köprüde Kemal, Basmalıda İthal ve İrfan, Bayazıt, Toblye karşısında Faik Akgün Kitabevleri, Çarşıkapıda Azak İncemasına dönülecek kögedeki ve Çarşıoğlu sırım yanındaki tütünçü ile eski Eminönü İnkıyapı karşısındaki bayii Niyazi Eryılmaz.

Şemsi Yastıman Sazevi

Beşiktaş

Çırağan C.

No. 34

İstanbul

Bütününü alaturka sazlar tanzim edilir. En dikkatli, tam sesli ve edallı sazlar a. bağlama ve curalar yapılır, tanzim edilir. Arzu edenlere bağlama, saz ve a. saz. Tagraya sax gönderilir.

tilki kümesi 500, altı
gizli kümesi 150
Kazancılar,
dizi sonuğa abone
olunur.

TÜRK
FOLKLOP
ALAR'

Adres değiştirilmeler hiç
bir part ve hareket
tebli değildir.
Başvurulara yazılar talep
çıkarmada lade edilir.

T. C.

Ziraat Bankası

Tasarruf Hesapları

1953 İKRAMİYELERİ YEKÜNÜ

1.00.000 Lira

15 Ev, 4 Traktör ve

DOLGUN PARA İKRAMİYELERİ

FAZLA TAPSILAT İÇİN 449 SÖHBE VE AJANSIMIZ EMRİNİZDEDİR.

Türkiye İş Bankası

1953

Yılı İkramiye Planının Son Çekilişi

30

ARALIK

BAHÇEİ 6 EV

Çeşitli Para İkramiyeleri

102

TÜRK FOLKLOI ARAŞTIRMALARI

İSTANBULDA ÇIKAR, AYLIK HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

Ocak 1954

İÇİNDEKİLER:

Folklor Atlası Davası	Dr. Fih. Hamit Z. KO.
Türkçülerimizin Doğuş İhtifacı: Alageyik	Yasar Kemal GÖÇÜK
Matmut E. Gazimihal Kütüphanesini D. Konservatörüne Verdi	T.K.
Bamsı Beyrol'un Zile Rivayeti	Caht. ÖZEL
Cemal'in Hilma ve Hümayun Adlı Eseri Hakkında	Hayri AR.
Susuzlu Köylerinde Dügün (-II-)	Şükri
Portyanlığımız ve Yugoslav Halk Dansları Balası	
Gelenek ve Görenekler: Kız Kaçırma	Mehmet KALHA
Konya'da Tavus Baba Efsanesi	Mehmet
Bilim'ye Bir Şair Mi	Cevdet AR.
Bakıç Baba Destanları (-V-)	Mus.
Kırım Atasözleri	
Besni'den Derlenen Masallar: Keloglan Masalı	

Sayı: 54

İLLİ KOTU HANGİ
ANKARA
103

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

KURULUŞU: AĞUSTOS 1949
AYDA BİR DEFA İSTANBULDA ÇIKAR, HALKBİLGİSİ DERGİSİ
SAHİBİ VE YAZI İŞLERİ MES'UL MÜDÜRÜ: İHSAN HİNÇEK

No: 54

OCAK 1954

YIL: 5; CİLT: 3

Folklor Atlası Dâvası

Yazan: Dr. Phil. Hamit Z. KOŞAY

UNESCO ile işbirliği halinde çalışan CIAP (—Commission Internationale des Arts et Traditions Populaires) Uluslararası halk sanatları ve gelenekleri komisyonu 1953 Eylülünde Belçika'nın Namur şehrinde bir uluslararası konferans toplamıştı. Bizim iştirak edemediğimiz bu konferansta Avrupa ve ona komşu ülkelerin halk kültürü dâvası ele alınmış ve 1955 Şubatında tekrar bir konferans akdederek bugüne kadar halk kültürü sahasında ilgili memleketlerde nelerin yapıldığı ve ne gibi tasarılar olduğu bahis konusu olması kararlaştırılmıştır. İsveçli Profesör Sigurd Erixon hazırlık yapmakla görevlendirilmiş bulunuyor.

Profesör Sigurd Erixon bize de gönderdiği bir mektup ve sirkülerle aşağıdaki bilgileri sormaktadır:

1 — Millî yahut mahalli olarak etnolojik veyahut folkloristik atlasiara mâlik misiniz?

- a) Basılmış olanlar.
- b) Basılmaya başlanmış.
- c) İstikbâlde basılması p'ânlaşmış.

Eğer memleketinizde bu hususta bazı çalışmalar var yahut plânlaşmışsa lütfen teferruatı üzerinde ve atlasın büyüklüğü, tanzimi v.s. hususunda malûmat veriniz.

2 — Bizim memleketinizde bu işe memur edilen müessese ve şahıslar kimlerdir. Bu hususta herhangi bir basılmış neticeyi ihtiva

eden ve onların çalışmalarının tekâmülünü gösteren hususlardan bahsedebilir misiniz?

3 — Umumi atlasların yanında büyük memleketinize yahut bir kısmına ait tipik etnolojik yahut folkloristik dağılmayı ihtiva eden haritalar basılmış veya plânlaşmış olarak halk hayatını araştırma sahasında şumullü şekilde çalışmalara mâlik misiniz? Bunlardan dağılma şartları üzerinde çok büyük ehemmiyetleri olanları var mıdır?.. Yazarıları kimlerdir?

4 — Sizin memleketinizde harita işi tatbikatında göze çarpan teknik ve teknik prensiplerin belli başlılarının neler olduğu hakkında tatmin edici bilgi verebilir misiniz?

5 — Bütün Avrupanın, bir kısmının yahut dünyanın dağılma şartlarını gösteren herhangi bir eser var mıdır? Eğer varsa, herkesin alâkasını celbedebilecek bu neşriyatı kimler veya hangi teşekküller yapmıştır.

6 — Müttekabil yardımlar ve millî atlasların hazırlanması hususunda tavsiyelerinden faydalanan milletlerarası bir teşekkülle alâkadar mısınız?

7 — Avrupa, Avrupanın etrafındaki memleketler ve Avrupanın kültürü bakımından mirasçısı olan dünyanın diğer kısımlarındaki memleketlerin başlıcalarını ihtiva eden milletlerarası bir atlasın gerçekleşmesi için bu işbirliğinin devamı ve hızlanmısıyla alâkala-